

Haberde Söylem Farklılıkları: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri Haberleri Üzerine Bir Analiz

Murat Erdoğan¹, Serhat Kaya²

Öz

Haberlerdeki söylem farklılıkları medyanın toplumu bilgilendirmesi kapsamında tartışılır bir konu haline gelmektedir. Bu konulardan birisi de Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan ve 10 ilde etkileri ağır şekilde hissedilen deprem haberleridir. Deprem sonrası medyanın haberleri servis etme ve okuyucuya ulaştırma biçimleri, incelenmesi gereken önemli bir konu haline gelmiştir. Çalışma, 6 Şubat’ta ilan edilen 7 günlük millî yas sürecinde Hürriyet ve Sözcü gazetelerindeki deprem haberlerinin eleştirel söylem analizi ile incelenmesini kapsamaktadır. Bu bağlamda, gazeteler arasındaki haberlerde içerik, tasarım, retorik yönünden farklılıkları ortaya koymak amacıyla Hürriyet ve Sözcü gazetelerinin basılı versiyonlarının birinci sayfalarında yer alan haberler Teun A. Van Dijk’in eleştirel söylem çalışmaları yöntemiyle analiz edilmiştir. “Deprem haberlerindeki söylem farklılıkları” başlığı altında deprem haberlerinin ulusal ölçekteki benzerlikleri ve farklılıkları karşılaştırılmaktadır. Araştırmaya konu olan gazetelerdeki deprem haberlerinde farklı bir dil, içerik ve ifade kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Afet sonrası yapılan müdahalelerin yeterli ya da yetersiz oluşu üzerinden bir ayrışmanın ortaya çıktığı, incelenen gazete haberleri ile ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Gazete, Haber, İdeolojik Yanlılık, Söylem

Discourse Differences in the News: An Analysis on the News of the February 6, 2023 Kahramanmaraş Earthquakes

Abstract

Discourse differences in the news are becoming a debatable issue within the scope of media informing the society. One of these issues is the news of the earthquake that took place in Turkey on February 6, 2023 and whose effects were felt heavily in 10 provinces. After the earthquake, the media's way of serving the news and conveying it to the reader has become an important issue to be examined. The study covers the analysis of the earthquake news in Hürriyet and Sözcü newspapers through critical discourse analysis during the 7-day national mourning period announced on February 6. In this context, the news on the front pages of the printed versions of Hürriyet and Sözcü newspapers were analyzed with the method of Teun A. Van Dijk's critical discourse studies in order to reveal the differences in the content, design and rhetoric of the news between the newspapers. Under the title of "Discourse differences in earthquake news", national scale similarities and differences of earthquake news are compared. It has been concluded that a different language, content and expression is used in the earthquake news in the newspapers that are the subject of the research. It has been revealed by the examined newspaper reports that there is a divergence over the adequacy or insufficiency of the interventions after the disaster.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, İstanbul
İlgili yazar e-posta/ corresponding author e-mail: muraterdogan@esenyurt.edu.tr ORCID No: 0000-0002-7400-4755

² Arş. Görevlisi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, İstanbul
e-posta/e-mail: serhatkaya@esenyurt.edu.tr ORCID No: 0000-0002-9508-140X

Bu makaleye atıf yapmak için / To cite this article

Erdoğan, M. ve Kaya, S., (2023). Haberde Söylem Farklılıkları: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri Haberleri Üzerine Bir Analiz. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(3), 1074-1096.

Keywords: Earthquake, Newspaper, News, Ideological Bias, Discourse

1. GİRİŞ

Medyanın temel görevlerinden biri olan bilgilendirme, dünyada gelişen ve gündemi etkileyen olayları kitlelere aktarmak olarak tanımlanabilir. Medyada aktarılan bilgilerin nesnelliği üzerine yaşanan ve medyanın sahiplik yapısından kaynaklandığı düşünülen manipülasyon boyutu birçok tartışmayı da beraberinde getirmektedir. Medya analizlerinde metinlerin daha dikkatli bir şekilde incelenmesinin gerekliliği de söylem analizi kavramının önemini ortaya koymaktadır. Eleştirel söylem analizi olarak da ifade edilen bu kavramın temel amacı söylenmek ya da anlatılmak isteneni, saklı olanı ortaya çıkartmaktır. Söylem ve söylemin genel yapısı anlam, yorum, bağlam ve ideoloji unsurlarından oluşmaktadır (Vardar, 2002). Söylem, yazılı ve sözlü olarak düz ve yan anlam gibi birtakım anlamlarla yüklüdür. Düz anlam, kişide çağırışım yapan ve herkesin ilk algıladığı anlamdır. Kültürel, dinsel ve siyasal unsurlarla toplumun sosyal yapısını temsil eden yan anlam ise bir takım gizli anlamlara işaret etmektedir. Her söylemsel sürecin bünyesinde ideolojik ilişkiler barındırdığını ve bu ilişkilerin baskısıyla içerden biçimlendiğini ifade eden Eagleton (2011) söylem ve ideoloji ilişkisine göndermede bulunmaktadır. Bu ilişkiyi ortaya çıkartmak için de metnin dil dışı unsurlarını yorumlamak gerekmektedir. Palmer, bu noktada metnin söylemediği veya söyleyemediği şeyi görebilmek, duyabilmek veya anlayabilmek için o metnin ötesine gitmek gerektiğini ifade etmektedir (Palmer, 2008). Metinlerin yorumlanmasıyla beraber söylemin yeniden inşa edilmesi, metnin gerçekliğinin eleştirel bir yöntemle çözümlenmesi olarak ifade edilmektedir. Eleştirel söylem olarak kavramsallaştırılan bu süreç Fairclough (2001) tarafından söylemdeki sosyal ve siyasal iktidar öğelerinin bulunması olarak tanımlanmaktadır. Eleştirel söylem analizinin, dil ve iktidar arasındaki ilişkiler ışığında, iktidarı elinde bulunduran erkin gerçekliliğinin inşası sürecini inceleyerek sosyal adaletsizliği ortaya koymayı amaçladığı ifade edilebilir. Literatür çalışmalarına bakıldığında medyaya dönük eleştirel söylem analizi içeren bazı araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan Arık ve Akgün'ün (2018) "Medya Metinlerinin İnşasında İdeolojik Farklılıklar: "Süper Teşvik Paketi" Haberlerinin Söylem Analizi" başlıklı araştırmasında, gazetenin sahiplik yapıları ve ideolojik tutumlarıyla örtüşen farklı gerçeklikler tasarladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamıza ait bulgulara bakıldığında da farklı ideolojilere sahip gazetelerin aynı olayla ilgili farklı gerçeklikler inşa ettikleri görülmektedir. Bu alanda yapılan "Pandeminin Politikleştirilmesi ve Söylem: Cumhuriyet ve Sabah Gazeteleri Örneğinde Koronavirüs Haberleri Üzerine Bir Analiz" (Seyhan, Zararsız ve Ayaşhoğlu, 2021) başlıklı diğer bir çalışmada ise incelenen iki gazetenin de koronavirüs salgınına politik araç olarak kullandığı ve haber kaynaklarını kendi ideolojik konumlarına göre belirledikleri görülmüştür. Yaşanan doğal felaketler dünyada olduğu gibi Türkiye'de de toplumu ekonomik, eğitim, sağlık, güvenlik, siyasal gibi sosyal konularda derinden etkilemektedir. Medyanın manipülasyon gücünün bu dönemlerde daha da ön plana çıktığı ifade edilebilir. Felaketler sonrası yaşanan olaylara ait haberlerin medyada yer alma şekli ideolojik yanlılık ve sahiplik yapısı çerçevesinde araştırma konusu olarak ele alınmaktadır. Tüm bu etkenler doğrultusunda farklı ideolojik temellere dayalı habercilik anlayışı olduğu düşünülen Hürriyet ve Sözcü gazetelerine ait deprem haberleri çalışma kapsamına dâhil edilmiştir. Teun A. Van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenen metinler gazetelerin 6 Şubat - 13 Şubat 2023 tarihleri arasındaki deprem haberlerinin olduğu ilk sayfalardaki haber ve görsellerden seçilmiştir.

2. HABER, İDEOLOJİ VE SÖYLEM

Haber, kısaca birtakım olaylar hakkında bilgi vermek olarak tanımlanabilmektedir. Haberlerin okuyucu kitleye aktarılması haber metinleri ile gerçekleştirilmektedir. Haber metinleri gerçeği olduğu gibi aktarma görevi taşırken aslında haberi gerçekleştiren kişilere ve kuruma göre

değişkenlik gösterebilmektedir. Haber metinlerinin aktarılmasındaki değişiklikler, haberi yapan kişi ve kurumun ideolojik söylemleri ile şekillenebilmektedir. Haber içeriğinin sadece egemen ideolojinin sözcük seçimiyle şekillenmediğini ifade eden İnal (1995), cümlelerin yapısına yapılan müdahaleler ve vurgulamalar ile de haber söylemine yorum katılacağını öne çıkarmaktadır. İnal'ın yaptığı tanım ışığında öne çıkan dilin, haber söyleminde son derece önemli bir unsur olduğu görülmektedir. Haberdeki dilin kullanımını sosyal yaşamı inşa eden bir gerçeklik olarak ifade edilmektedir (Fowler, 1985). Farklı anlamların yüklenmesiyle ortaya çıkan haber metinleri egemen söyleme hizmet etmektedir. Dolayısıyla haber söyleminin kişi ve kurumlar çıkarına hizmet etmesi ideoloji ile ilgilidir (Üşür, 1997).

İdeoloji, anlam itibarıyla belli bir gruba ait fikir, inanç ve düşünceler hakkında gerçekleştirilen iletişim sonucunda ortaya çıkan söylemler olarak tanımlanabilir (Freeden, 2006). İdeoloji kavramı Sosyal Bilimler Sözlüğü'ne göre iki şekilde değerlendirilmiştir. İdeolojinin ilk anlamı genel olarak "dünya, evren, toplum ve insanla ilgili duygu, düşünce ve inançların toplamı" olarak açıklanmaktadır. İdeolojiye ait ikinci anlam ise, "sınıflı toplumlarda, egemen sınıfların çıkarına hizmet edecek şekilde çarpıtılmış gerçeklik kavrayışı" şeklindedir (Demir ve Acar, 2002).

İdeoloji ile ilgili yapılan iletişim çalışmalarında toplumsal eşitsizliğe dair ilişkilere değinilmektedir (Hartley, 2002). İdeolojik ilişkilerin anlamlandırılarak bir söylem içerisinde kullanılması ve analiz edilerek değerlendirilmesi ideolojik temelli iletişim araştırmalarının konusu haline gelmektedir. İdeolojilerin yalnızca fikirlerden oluşan bir sistem olmadığı aynı zamanda üç ana işlevinin bulunduğu ve bunların: sosyal, algısal, söylemsel işlevler olduğu ifade edilmektedir (Van Dijk, 1998). İdeolojilerin hayatın içinde kendine yer bulması ve dil ile bütünleşmiş olması gerekmektedir. Bu gereklilik söylemler ile mümkündür. Söylemsel işlevler sadece söylemlerde kalmayıp bir grubun bazı belli başlı tutumlarını da etkileyebilmektedir (Devran, 2010).

Söylem, haber ve ideoloji arasında ayrılmaz bir ilişki vardır. Söylem, dille ifade edilebilen bir durumdur (Sözen, 1999). Söylemin oluşması, dilin kullanım süreci ile bağlantılıdır. Seçilen sözcükler, kurulan cümleler, konuşmanın yapısı ve tarzı söylemin oluşmasına etki ettiği ifade edilmektedir (İnceoğlu ve Çomak, 2009). Topluma ait değer yargılarını, medya organlarında yayınlanacak haberlerin içeriklerini şekillendiren temel unsurlardan biri olarak gören Çaplı (2002), gerçeğin bu nedenle çarpıtıldığını ya da yanlış aktarıldığını açıklamaktadır. Haberlerin oluşum sürecinde ortaya çıkan farklılıklar söylem analizi ile incelenmektedir. Söylemlerin farklılıklarını ortaya koymak için geliştirilen söylem analizi, Van Dijk (1988) tarafından dil ile ilişkilendirilmektedir. Haberi yeniden üretilen bir içerik olarak tanımlayan Van Dijk, haberlerin sorgulanması gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Söylemlerin analiz edilmesiyle birlikte haberlerin geri planında saklı olan birçok unsur ortaya çıkartılmaktadır. Söylem analizi bir dile ait olan tüm unsurları ortaya koymaya dönük bir inceleme yöntemidir. Haber metinlerinde kullanılan sözcüklerin tüm yönüyle incelenmesi ve gerçek anlamlarının ortaya çıkartılması söylem analizinin önemini ortaya koymaktadır. Söylem analizinde amaç daha geniş kapsamlı bir bakış açısıyla metinleri çözümleyerek algılamaktır (Baş ve Akturan, 2008).

3. TEUN A. VAN DİJK: SOSYO-BİLİŞSEL YAKLAŞIM

Haberi kamu söyleminin bir formu olarak kabul eden Van Dijk, Eleştirel Söylem Çözümlemesi Modelini "Makro Yapı ve Mikro Yapı" olarak iki ana başlık altında toplamaktadır (Van Dijk, 1983). "Tematik Çözümleme ve Şematik Çözümleme" olarak iki başlık altında toplanan Makro Yapı'daki haberlerde hiyerarşik bir yapı söz konusudur (Van Dijk, 1988). Haber üretiminde kullanılan başlık ve haber girişi, haber ile ilgili genel bir özetleme yapmaktadır. Makro yapı çözümlemesinde; başlıklar, haber girişleri, ana olay, haber kaynakları, artalan ve bağlam bilgisi, olay taraflarının olayları değerlendirmesi gibi unsurlar ele alınmaktadır. Mikro yapı çözümlemesinde ise sentaktik çözümleme, bölgesel uyum, kelime seçimleri ve retorik çözümler ele alınmaktadır. Sentaktik

çözümlemede cümlelerin kullanım yapılarına bakılmaktadır (Van Dijk, 1977). Aktif ya da pasif yapıyla kurulan bir cümlenin anlamı farklı olabilmektedir. Sosyo-bilişsel yaklaşıma göre nedensel ilişkide cümle içinde nedensel bağlar aranmaktadır; işlevsel ilişkide genel ifadeli bir cümlenin açılımının bir sonraki cümlede yer alıp almadığı da kontrol edilmektedir. Van Dijk'e (1988) göre haber metinlerinde ideolojik bulgulara da rastlanabilmektedir. Haberin retorğinde ise ikna edici ve inandırıcı verilerin yanısıra haberin ikna edici ve inandırıcı olması için görgü tanıklarından alıntılara başvurulmaktadır.

Teun A. Van Dijk tarafından geliştirilmiş olan söylem analizi, sosyo-bilişsel eleştirel söylem yaklaşımı olarak da açıklanmaktadır. 1970'li yıllarda metinlerde söylem pratikleri üzerinde durmaya devam edeceğini vurgulayan Van Dijk, sosyal olguların söylemlerle şekillendiğini ifade etmektedir (Van Dijk, 1988). Van Dijk, eleştirel söylem çözümlemesi yaklaşımını, haberlerde kullanılan söylemin toplumda egemen olan söylemlerle ilişki içinde olduğu şeklinde ifade etmektedir. Kişi veya kurumlara hizmet eden söylemler aynı zamanda toplumdaki güç sahiplerine de hizmet etmektedir. Toplumda kendine yer edinen haberlerde kullanılan söylemler toplumla bütünleşmiş haldedir. Söylem analizi, haber metninin anlamıyla ilgilenmektedir. Haber metninin içeriğinde yazılı olanla, yazılanın ne anlattığıyla ve nasıl anlattığıyla ilgilenen söylem analizi, metinde arka planda kalmış düşünceleri ön plana çıkartmak üzerine şekillenmektedir. Haber, söylem ve ideolojik boyut iç içe geçmiş, birbiri ile bütünleşmiş bir haldedir. Haberdeki ideolojik boyutun çözülmesi için haberin aktardığı bilgileri söylem analizi kullanarak analiz etmek ve haberi, var olduğu toplumun yapısıyla, kültürüyle, siyasi yapısıyla ve ekonomik durumuyla incelemek gerekmektedir (Cangöz, 1999). Haberler ideolojik ve politik egemenliklerden güç alarak şekillenmektedir. Haber, söylemden güç almaktadır. Sosyo-bilişsel yaklaşımın en önemli temsilcilerinden Van Dijk, metinlerdeki söylemsel yapının ideolojik yapıyla birlikte ele alınmasına dikkat çekmektedir (İnal, 1996). Van Dijk, ideolojik yapıyı aynı kültürün parçası olanların zihinlerindeki ortak yargılar, düşünceler, normlar ve değerlendirmeler olarak açıklamaktadır. Diğer bir ifadeyle ideolojik yapılar, toplumun sosyal yaşam düzenleri üzerine şekillenen sosyal inançlardır (Palmer, 2008). Egemen güçlerin çıkarları şekillendirilerek söylemlere yansıtılır ve kişiler söylemleri içselleştirmiş olur. Haberleştirilen olaylar egemen güçlerin mevcut gücü koruma arzusu ile gerçekleştirdiği söylemler güç sahiplerinin gücüne güç katmaktadır. Toplum ile güç sahipleri arasındaki ilişkinin şekillendirilmesi metinlerin dil unsurlarını kullanmaları ile ilgilidir. Söylemin çözülmesinde haber yazarının zihinsel yapısı ve okuyucunun zihinsel yapısı önem taşımaktadır. Zihinsel sürecin tarafları, söylem ve toplum arasında geçen bilişsel köprüler aracılığıyla ortak noktada buluşmaktadır (Ercan ve Danış, 2019). Sosyo-bilişsel yaklaşıma göre söylem çözümlemeleri: Sesbilimsel vurgu, sentaktik sözcük düzeni, konu ya da konunun odak noktası, yapılan önermeler ve önermeler arasındaki ilişki, söylemin farklı dillerdeki anlamları, kişi tasvirli anlatımlar, kanıtlanan olay ve olgular, değerlendirme yapılan ifadeler, varsayımlar gibi birçok etmen ile gerçekleştirilmektedir (Van Dijk, 2016). Söylem ve toplum gibi iki farklı yapının bulunduğu ve bunların arasında direk bir bağ bulunmadığı ifade edilebilir. Nitekim bu noktada önemli olanın güç sahiplerinin kim olduğunun farkına varmak gerekmektedir. Egemen güç yapısının düşünceleri, metinleri ve konuşmaları şekillendirmektedir. Sosyo-bilişsel yaklaşımı söylem-biliş-toplum gibi üç ana temel üzerinden değerlendirmek mümkündür. Söylem yapılarının çözülmesi için toplumun yapısını değerlendirmenin yanı sıra bilişsel boyut ile de ilgilenmek gerekmektedir (Van Dijk, 2016). Van Dijk, söylemlerin çözülmesi için gerçekleştirilen diyalog, sesleniş ve yazılı metinlerin arka planındaki ana anlamların bulunması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Konuşmalardaki ve metinlerdeki ana anlamların karmaşık bir şekilde yansıtılması çözülmenin önemine dikkat çekmektedir. Yapılan çözümlemeler tek başına yeterli değildir. Ayrıca konuşmanın veya metnin bilişsel boyutu da önemlidir. Sosyal yapının, toplum kültürünün ve tarihsel izlerin etkileri de çözümleme yaklaşımının önemli diğer unsurlarındandır (Van Dijk, 1991).

4. 6 ŞUBAT 2023 KAHRAMANMARAŞ DEPREMLERİ

AFAD verilerine göre 06 Şubat 2023 tarihinde, Türkiye saati ile 04:17'de ve 13:24'te merkez üsleri sırasıyla Pazarcık (Kahramanmaraş) ve Elbistan (Kahramanmaraş) olan 7.7 ve 7.6 büyüklüğünde meydana gelen depremlerin, 11 il, 62 ilçe ve 10 bin 190 köyde yıkıma yol açtığı açıklanmıştır (URL 1). Araştırmanın yapıldığı 6-12 Şubat 2023 tarihleri sonrasında açıklanan 13 Şubat 2023 tarihli AFAD verilerine göre Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elâzığ illerinde toplam 31.643 kişi hayatını kaybetti. Deprem sonunda evsiz kalan 158 bin 165 afetzede, bölgeden diğer illere tahliye edilmiştir (URL 2). 13 Mart 2023 tarihli son güncel verilere göre 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depremlerinde can kaybı 48 bin 448, yaralı sayısı ise 72 bin 879 olarak açıklanmıştır (URL 3). 12 Şubat 2023 tarihinde Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı tarafından yapılan yazılı açıklamaya göre 61 bin 722 binanın ağır hasarlı, 13 bin 917 binanın orta hasarlı, 121 bin 515 binanın az hasarlı, olduğu açıklandı (URL 4). Birleşmiş Milletler (BM) Kalkınma Programı (UNDP), Kahramanmaraş merkezli depremlerin yol açtığı maddi zararın 100 milyar doları aşacağı ifade edilmiştir (URL 5).

5. YÖNTEM

Bu çalışmada, deprem haberlerindeki söylem farklılıklarını ve gazetelerin ideolojik bakış açılarının haber metinlerine yansıtılıp yansıtılmadığını ortaya koymak için Van Dijk'in eleştirel söylem çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Haber içeriklerinin sağlıklı bir şekilde çözümlenmesine olanak tanıyan eleştirel söylem çözümlemesi yöntemi araştırmaya uygun bir yöntem olarak düşünülmektedir. Van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenen metinler, milli yas ilan edilen süre olan 06 Şubat-12 Şubat 2023 tarihleri arasındaki gazetelerin deprem haberlerinin olduğu ilk sayfalardaki haber ve görseller ile sınırlandırılmıştır. Yazılı basının sayfa tasarımı, haber içeriklerindeki etkiyi artıran bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Tekler, 2003). Gazetelerin tasarımlarına gösterilen özen diğer gazetelerle olan rekabette avantajlar sağlayabilir. Gazetelerin kurumsal kimliğine katkı sağlayan diğer önemli unsurlar ise gazetenin boyutu, kullanılan renkler, fotoğrafların yapısı ve kullandığı dil şeklinde verilmektedir (Korkmaz, 2007). Alpan (2005) tarafından görsel tasarım dili olarak ifade edilen bu süreç hedef kitleye verilecek temel mesajın yapısını oluşturmaktadır. Gazetelerin, ilk sayfalarının haber içeriklerine dair birçok unsuru vererek haberi ilgi çekici hale getirdiği görülmektedir. Bu bağlamda gazetelerin ilk sayfaları incelenmektedir. Çalışmada, 6 Şubat depremi sonrası haberlerdeki söylem farklılıkları gazetelerin yayın politikaları göz önüne alınarak irdelenmektedir. Çalışma, 6 Şubat'ta ilan edilen yedi günlük milli yas sürecini kapsamaktadır. Şubat 2023 günlük tiraj ortalamasına göre ilk sırada (URL 6) yer alan Hürriyet ve muhalif basın açısından tirajı en yüksek olan Sözcü gazeteleri tercih edilmiştir. Çalışma kapsamında farklılıkları ortaya koymak amacıyla Hürriyet ve Sözcü gazetelerinin basılı versiyonlarının birinci sayfalarında yer alan haberler Van Dijk'in eleştirel söylem çalışmaları yöntemiyle analiz edilmiştir. "Deprem haberlerindeki söylem farklılıkları" başlığı altında deprem haberlerinin ulusal ölçekteki benzerlikleri ve farklılıkları karşılaştırılarak irdelenmiştir.

6. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamında ele alınan Hürriyet ve Sözcü gazetelerinin 6-12 Şubat 2023 tarihli sayılarına ait birinci sayfaları Van Dijk'in söylem analizi tekniği ile incelenmiştir. Araştırmada 6-12 Şubat 2023 tarih aralığında Hürriyet'ten 59 ve Sözcü gazetesinden 48 haber deprem konusu özelinde Van Dijk eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma sonucunda Hürriyet gazetesindeki haberlerin yaklaşık yüzde 73'ünün, Sözcü gazetesinde ise yaklaşık yüzde 40'ının deprem konulu haberlerden oluştuğu görülmüştür.

6.1. Hürriyet Gazetesi Birinci Sayfası

6 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesinin Görsel 1'de verilen birinci sayfasındaki haberler incelenmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Görsel 1. 6 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesini birinci sayfası (URL, 7)

06 Şubat 2023 tarihinde Türkiye saati ile 04.17'de merkez üssü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde 7.7 büyüklüğünde, saat 13.24'te ise yine Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde 7.6 büyüklüğünde iki farklı deprem meydana sonucunda binlerce insan hayatını kaybederken binlerce insan da evsiz kaldı. Cumhuriyet tarihinin en büyük afeti olarak tanımlanan deprem, yüz yılın felaketi ismiyle de anılmaya başlanmıştır.

İlk deprem sabah saatlerinde olduğu için gazetesinin taşra ve İstanbul baskı saatlerini geçmiştir. Bu nedenle Hürriyet gazetesinin birinci veya vitrin sayfasında depremle ilgili herhangi bir haber yer alamamıştır. Buna rağmen Görsel 1'de verilen bilgiler göre Hürriyet 6 Şubat'taki 1. sayfasında İstanbul Kâğıthane'de meydana gelen deprem haberini, gazetesinin etek kısmında 'DEPREMDEN ÇOK SESİ KORKUTTU' başlığıyla Ali Rıza Akbulut imzasıyla okuyucuya duyurmuştur. Haberin 'GÜÇLÜ BİR UĞULTU' ara başlık detayında ise Kuzey Anadolu Fay hattına vurgu yapılarak bu depremin diğer fay hatlarını etkilemediği üzerinde durulmuştur.

Görsel 2'de ise 7 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesinin birinci sayfa haberleri incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Görsel 2. 7 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesi birinci sayfası (URL 8)

Hürriyet gazetesinin 07 Şubat 2023 tarihli nüshasına (Görsel 2) baktığımızda, gazetenin vitrin sayfasının tamamı Kahramanmaraş'ta meydana gelen deprem haberlerine ayrılmış. Gazetenin bu sayfasının içeriği, görseli, haber başlıkları ve diğer metinler makro düzeyde ele alınmıştır. Dişi (siyah) zemin üzerine mizanpajı kurgulanan gazete, depremdaki acı, korku, yas ve dramı görsel anlamda sunmakta ve yaşanan felaketin büyüklüğüne dikkat çekmektedir. Özellikle gazete tasarımlarında dişi zemin, şehit, büyük afetler, can kaybının yüksek olduğu zamanlarda kullanılmaktadır. Gazetecilik pratiği haline gelen bu tasarım deprem haberlerinin verilmeye başlandığı ilk gün itibarıyla uygulanmıştır. Görsel anlamdaki tasarım diliyle felaketin büyüklüğüne vurgu yapan Hürriyet, içerik olarak da gazetenin 9 sütununda depremle ilgili detaylara vermiştir. 'PEŞ PEŞE FELAKET' manşetiyle çıkan Hürriyet, Kahramanmaraş, Hatay, Diyarbakır ve Adana'daki deprem bölgesinden fotoğraflar paylaşarak enkaz altında kurtarılan insanlar ve depremle ilgili detay haberler sunmaktadır. 10 farklı şehirde depremlerin yaşandığının belirtildiği haberler Gölcük'teki 1999 yılında yaşanan depremle kıyaslanarak depremin şiddeti ve yıkıcılığı vurgulanmıştır. '99 DEPREMİNDEN DAHA UZUN DAHA BÜYÜK DAHA YIKICI' başlıklı haberinde jeofizik mühendisi Prof. Dr. Fadime Sertçelik'in görüşüne başvurularak uzman görüşü alınıp haberin içeriği bilimselleştirilmiştir. Depremde kurtuluş haberlerini öne çıkartan Hürriyet Gazetesi haberlerinin geneline bakıldığında depremin genel bir fotoğrafının çekildiği görülmektedir. Bu bağlamda özellikle depremin etkisini ortaya koyan 'felaket, yıkım, çifte deprem, ağır kayıp' gibi sözcük seçimleriyle zihinlerde bir deprem haritası çıkartılmıştır. Bölgeye yardım yapılmasına ayrı bir haber kutusu açılarak 'YARDIM EDERKEN BUNLARA DİKKAT' başlığıyla toplumdaki yardımlaşma duygusu üzerinden milli birlik ve beraberliğe vurgu yapılmıştır. Gazetenin renkli, magazin ve daha çok eğlence içerikli haberler sunan 'Kelebek' isimli ekin ise deprem felaketi nedeniyle yayınlanmayacağı bilgisi verilmektedir. Gazetenin, bu duyuruyla okuyucusuna deprem bölgesindeki ölümlerden dolayı yasta olduğu duygusunu vererek sorumlu, duyarlı ve bilinçli bir gazete imajı oluşturmaya çalıştığı ifade

¹ Çalışmada incelenen gazetelerdeki haberler, başlıklar, yazı ve haber metinleri olduğu gibi herhangi bir değişiklik yapılmadan aktarılmıştır.

edilebilir. Bütün bu görsel ve içerik analizinden sonra gazetenin vitrin sayfasına bakıldığında depremin yıkıcı etkisini ortaya koyan cümle yapılarının tercih edildiği görülmektedir. Bunun dışında devlet, iktidar, muhalefet ve sivil toplum örgütleriyle ilgili herhangi bir bilgi veya açıklamanın olmadığı görülmektedir. Ayrıca Hürriyet gazetesinin kırmızı beyaz olan ismini/logosunu depremin ikinci günü yas, keder, üzüntü, afet zamanlarını temsil eden siyah beyaz logosuyla değiştirerek çıktığı görülmektedir. Hürriyet, her günkü birinci sayfasında manşetin üstünde ölü ve yaralı sayılarını okuyucuların dikkat çekecek şekilde patlak görseliyle vermektedir.

Hürriyet gazetesinin Görsel 3'te verilen 8 Şubat 2023 tarihli birinci sayfasındaki haberler incelenmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Görsel 3. 8 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesi birinci sayfası (URL 9)

Hürriyet gazetesinin 08 Şubat 2023 tarihli depremin ikinci gününe denk gelen ve Görsel 3'te verilen birinci sayfasında sürmanşetten 'GÜZEL ÜLKENİN GÜZEL İNSANLARI', manşetten ise 'DEV BİR ÇARESİZLİK' başlıklarıyla çıkmıştır. Gazetenin sürmanşetinde yardım kampanyalarına koşan insanların fotoğrafı paylaşılmış ve yardıma dair detaylar sunulmuştur. İnsanların duygularına hitap edilen haberin sol üst tarafında bir oyuncak tavşan ve üzerinde bir çocuğun harçlığı görseli paylaşılarak duygusal mesajlar ön plana çıkartılmıştır. Gazetenin manşetinde ise gazete muhabirlerinin deprem bölgesindeki izlenimleri duygusal bir anlatımla aktarılmıştır. Manşet haberin sol alt kısmında siyah bir zemin içinde 'AFETZEDEYE 100 MİLYAR TL'LİK KAYNAK' başlıklı haberde ise Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın afetzedeler için açıkladığı kaynak aktarılmıştır. Bu anlamda Hürriyet Gazetesi tarafından, depremin üçüncü gününde siyasi içerikli bir bilgi verilmiştir. Gazete tasarımı ise depremin ilk günündeki gibi birinci sayfanın tamamı dışı zemin yerin belli kısımları siyah zeminle sunulmuştur.

Görsel 4'te 9 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesinin okuyucularına sunduğu birinci sayfa haberleri incelenerek aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Görsel 4. 9 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesi birinci sayfası (URL 10)

Hürriyet gazetesi, 09 Şubat tarihindeki nüshasına (Görsel 4), yine sürmanşet ve manşet olarak çıkmıştır. Bir önceki gün sürmanşetten yardım haberlerini sunan gazete yine sürmanşetten 'ADIM ADIM YARDIM REHBERİ' başlığıyla yardım kampanyasına dair bilgiler sunmuştur. Manşette ise 'EN PERİŞAN 7 NOKTA' başlığıyla deprem bölgesindeki detaylar hikâyeleştirilerek haberin sunumu yapılmıştır. İskenderun'da 19. yaş gününü kutlayan Tuba Parlak haberi, 'PARTİDEKİ HERKES ENKAZDA KALDI', 13 yaşındaki Mustafa Temel'in enkazdan çıkarılırken sorduğu 'ABİ BU DAHA NE KADAR SÜRECEK', Elbistan'da enkaz önündeki bir kadının depremi anlatırken 'TORNAVİDA GİBİ DÖNEREK ÇÖKTÜ' başlıklı haberlerinde daha çok hikâye dilinin kullanıldığı görülmektedir. Siyasi haberlerde ise 'HAFTA SONUNA KADAR BÖLGEDE' başlıklı haberin fotoğrafında ise Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bir depremzede kadına sarılarak sunumu yapılmıştır. Haberin sözcük yapıları ve haberi destekleyen fotoğraf seçimiyle devletin, vatandaşın yanına olduğu ve onlara sahip çıktığı vurgulanmaktadır. Haberin devamında her aileye 10 bin TL yardım yapılacağına yer verilerek milli birlik ve bütünlük mesajı verilmektedir.

10 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesinin Görsel 5'te verilen birinci sayfa haberleri incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Görsel 5'teki Hürriyet gazetesi 10 Şubat tarihli nüshasında depremin beşinci gününde sürmanşetinde Hürriyet Ankara Temsilcisi gazeteci Hande Fırat tarafından deprem enkazında çıkarılan 12 günlük bir bebeğin kucaklandığı ve ağladığı fotoğraf kullanılmıştır. Aynı haberin sol üst köşesinde enkazda kurtarılan 16 bebek Cumhurbaşkanlığı uçağı ile getirildiği görseli yer almaktadır. Gazetenin önemli gördüğü bu haber majüskül karakterler sunularak öne çıkarılmıştır. Haberde kullanılan görselin üst kısmındaki '16 BEBEK BÖYLE GETİRİLDİ' başlığı altında sunulan haberin mikro analizi yapıldığında bebeklerin Cumhurbaşkanlığı uçağıyla getirilmesi ön plana çıkarılmaktadır. 'ENKAZDAN ÇIKAN BEBEKLERİ KUCAKLADIM' başlığıyla öne çıkartılan Hande Fırat'ın 'kahraman' gibi sunulmakta olduğu da söylenebilir. Enkazda

çıkarılan bebeklere ilk yardım desteği doktor veya hemşirelerin müdahale etmesi gerekirken bir gazetecinin gözyaşları odak haline getirilmiştir. Gazetecilik pratiği ve etiği açısından 18 yaşından küçük çocukların olumsuzluk içerebilecek fotoğrafların kullanımında mozaikleme veya buzlama tekniğinin kullanılmadığı da ayrıca görülmektedir.

Görsel 5. 10 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesi birinci sayfası (URL 11)

Sürmanşetteki haberlerin makro çözümlenmesine bakıldığında ise 'güçlü devlet' algısı vurgulanmaktadır. Aynı tarihli nüsha 'HEPSİ NOBELİLİK' manşetiyle çıkmıştır. İnsanlığa hizmet edenleri ödüllendirmek amacını taşıyan prestijli bir ödül olan Nobel Ödülüne vurgu yapılan manşet haberin inandırıcılığını sağlamak için bu benzetme yoluna gidilmiştir. Ayrıca başlık ve haberin söyleminde kullanılan 'Nobel' vurgusu haberin başlığı ve haberin hikâye örgüsüyle 'uyumsuzluk' içindedir. Deprem haberlerindeki kurtuluş ve gözyaşını büyük punto anlatımla sunan Hürriyet editoryal ekibi, deprem bölgesindeki konut ve iş merkezlerindeki ihmal ve hatalara ise gazetenin etek kısmının sol tarafında, bir sütundan daha az bir yer vererek haberleştirmiştir.

Görsel 6'da 11 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesinin birinci sayfa haberleri incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Hürriyet'in Görsel 6'daki 11 Şubat tarihli sayfası 'HALA UMUDUMUZ VAR' sürmanşetiyle çıkan gazetenin geneline bakıldığında başlıklarda, alt başlıklarda, haber metinlerinde toplumu karamsarlıktan uzaklaştırıcı korkutucu, ürkütücü kelime ve cümlelerden ziyade dayanma gücü ve sabır telkin eden bir yapı söz konusudur.

'SAHA RAPORU' manşetiyle çıkan vitrin sayfasının genelindeki tematik analize baktığımızda 10 ilde meydana gelen deprem sonrası bölgedeki Hürriyet muhabirlerinin arama kurtarma çalışmalarını, yardımların dağıtılmasını yerinde gördüklerini fotoğraflarla ön plana çıkartmaktadırlar. Manşet haberin tamamında durum analizi yapılarak deprem bölgesinde neler ihtiyaç duyulduğu, nelerin yapılması gerektiği ve nasıl davranması konusundaki haberleri;

'HATAY'DA HİJYEN SORUNU VAR' ve 'KAHRAMANMARAŞ ÇADIR İSTİYOR' başlıklarıyla okuyucularına aktarmaktadır.

Görsel 6. 11 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesi birinci sayfası (URL 12)

Hikâye habercilikte 'dramatize' 'ANNE-KIZ 101 SAAT SONRA KURTARILDI', 'ARZU APARTMANI'NDA 107. SAAT MÜCİZESİ', 'ANNE BABA HOŞGELDİNİZ', 'HELAL OLSUN SANA EYÜP AĞABEY' ve 'MİNİK ZEYNEP YAŞAMA TUTUNDU' başlıklı haberlerinin içerikleri hikâye anlatım şeklinde dramatize edilerek haberin duygusal aktarımı yapılmıştır.

Gazete sayfasının sol alt köşesinde deprem illerinden biri olan Hatay'da 250 dairelik 'Rönesans Sitesinin' müteahhidinin haberi 'O MÜTEAHHİT KAÇARKEN YAKALANDI' başlıklı haberle verilerek deprem bölgesinde çöken binaların sorumlusu olarak servis edilmektedir. Gazetenin alt orta kısmında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın deprem bölgesini ziyareti sırasında çekilen fotoğrafıyla verilen 'DEPREMZEDEYE 1 YIL KİRA DESTEĞİ' haberi yer almaktadır. Bu haberin mikro analizinde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın halkın yanında olduğu ve depremzedelerin barınma sorununa çözüm getirdiği vurgulanmaktadır.

Hürriyet gazetesinin Görsel 7'de verilen 12 Şubat 2023 tarihli birinci sayfa haberleri incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara elde edilmiştir.

Gazetenin, Görsel 7'de sunulan 12 Şubat vitrin sayfasında 'MİLLİ MÜCADELE' sürmanşetiyle çıkan Hürriyet gazetesi, haberin bütünü dışı zemin içinde 9 sütunun tamamında Hatay'da askeri bir helikopter ve depremzedelere yardım etmek için toplanan asker ve sivillerden oluşan bir fotoğrafla sürmanşet desteklenmektedir. Ayrıca sürmanşet haberin sağ alt köşesinde 'BİR ULUS DİRENİYOR' başlıklı haberinin alt başlığında 'milli dava' ve 'aynı safa' kavramlarına vurgu yapılarak Kurtuluş Savaşı Dönemi'ndeki milli mücadeleyi destek amaçlı oluşturulan 'Ulusal Yükümlülük' emirlerine gönderme yapılmıştır. Haberın retoriğinde milli duygulara atıfta bulunularak deprem felaketi 'milliyetçilik' üzerinden aktarılmış ve Stuart Hall'un okuma

biçimlerinden hegemonik okuma modeli kullanılmıştır. Bu şekilde Hürriyet Gazetesi, okuyucuların kültürel imgelerine yönelik kod açımı yapmaktadır.

Görsel 7. 12 Şubat 2023 tarihli Hürriyet gazetesi birinci sayfası (URL 13)

Hürriyet gazetesi depremin 7. gününe ise 'HELİN 102 SAATİ ANLATTI' manşetiyle çıkmıştır. Haberin detayında İskenderun'da 25 yaşındaki hemşirenin enkaz altındaki geçirdiği süreç hikâye edilmiştir. Gazetenin logosunun alt kısmına manşetin sağ tarafına depremde bugüne kadar hayatın kaybedenlere ve yaralılara dikkat çekilerek '22.237 CAN KAYBI, 80.104 YARALI' şeklinde bir haber balonu kullanılmıştır. Gazetenin genelinde depremde kurtarılan insanların haberleri fotoğraflarla hikâyeleştirilerek süreç rutin şekilde aktarılmıştır. Gazetenin sağ tarafındaki haberlerin genelinde deprem bölgesine yardıma koşan sivil halkın yardım ve destekleri 'kahramanlık' kavramı üzerinden bir benzerlik yapılarak dil ve anlam pratiği oluşturulmuştur.

6. 2. Sözcü Gazetesi Birinci Sayfası

Çalışma kapsamında Sözcü gazetesinin 6-12 Şubat tarihli nüshalarının birinci sayfası incelenmiştir. Görsel 8'de verilen gazetenin 6 Şubat 2023 tarihli birincisi sayfası incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

İlk deprem sabah saatlerinde olduğu için Görsel 8'de de görüldüğü üzere gazetenin taşra ve İstanbul baskı saatlerini yer almamıştır. Dolayısıyla Sözcü, Kahramanmaraş merkezli sabah 04.17 saatinde meydana gelen depremle ilgili herhangi bir haber gazetenin birinci veya vitrin sayfasında yer almamaktadır. Bu durum geleneksel gazeteciliğin anlık güncellenememesi ile ilgili özelliğini de ortaya çıkarmaktadır.

7 Şubat 2023 tarihli Sözcü gazetesinin Görsel 9'da verilen birinci sayfa haberleri incelenerek aşağıda verilen bulgulara ulaşılmıştır.

Görsel 8. 6 Şubat 2023 tarihli Sözcü gazetesi birinci sayfası (URL, 14)

Görsel 9. 7 Şubat 2023 tarihli Sözcü gazetesi birinci sayfası (URL 15)

Sözcü gazetesi, depremin ikinci günü manşete 'KURTARIN' başlığıyla (Görsel 9) çıkmıştır. Gazetenin tematik analizine baktığımızda; manşet haberi 9 sütun büyüklüğündeki enkaz altında kalan bir vatandaşın fotoğrafıyla sunum yapmıştır. Depreme ilişkin haber başlıkları, alt başlıkları, haber metinlerine bakıldığında enkaz altında kalanların yardım çığlıklarının tercümesi olarak adeta televizyon gazeteciliği yapılarak görseller üzerinde enkaz altına ilişkin canlandırma

yapılmıştır. 'Enkaz altındaki depremzedenin yardım çılığı: KURTARIN' manşetiyle depremzedelerin duygularını yüksek sesle dile getirmiştir. Haberin başlığı altında verilen büyük enkaz fotoğrafında 'Hayat kurtarmak için zamana karşı yarıştılar' açıklayıcı başlıkla arama kurtarma ekiplerinin bir an önce çalışmaya başlamasının gerektiği ve kurtarma çalışmalarında her saniyenin hayati öneme sahip olduğu 'yarış' metaforuyla betimlenmiştir.

Gazetenin sol alt köşesinde ise 'Kamu binaları yıkıldı' başlığında İskenderun Devlet Hastanesinin yıkılmış enkaz fotoğrafı paylaşılarak başlık-içerik-görsel üçgeninde bütünlük ve tutarlılık sağlanmıştır. Bu başlıklı haberin devamında 'Bilim adamlarını dinleyen yok' ve 'Uzmanlar depremi bildi' başlıklarıyla deprem ve bilim arasındaki ilişkiye dikkat çekilerek yıkılan binaların yapılmadan önce gerekli denetimlerinin yapılmadığına dikkat çekilmiştir.

Depremi ilk günün akşamına doğru Cumhurbaşkanlığınca açıklanan genelgeye göre Türkiye'de 7 günlük milli yasın ilan edilmesine vurgu yapan Sözcü Gazetesi, milli yası gazetenin üst bandında siyah bir kurdele görseli ile paylaşmıştır.

Sözcü gazetesinin Görsel 10'da verilen 8 Şubat 2023 tarihli birinci sayfasındaki haberler incelenerek aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Görsel 10. 8 Şubat 2023 tarihli Sözcü gazetesi birinci sayfası (URL, 16)

Sözcü gazetesi, 8 Şubat günkü birinci sayfasında manşetine (Görsel 10) yine 9 sütuna bir fotoğraf açarak 'Ayşe bebek 29 saat sonra enkazdan çıktı' manşetiyle okuyucularına haberi servis etmiştir. Gazetenin manşetindeki kurtarma ekiplerinin başarısı öne çıkarılırken bir anne ve bebeğinin kurtarılma anı betimlenerek duygusal bir kurguyla haber fotoğraflaştırılmıştır.

Gazetenin asıl dikkat çekici ve eleştirel haberi ise 'İnsanlar çaresiz, insanlar aç' başlığıyla Gaziantep İslâhiye'deki deprem bölgesindeki durum analizine başvurulmuştur. Bölgedeki insanların düşünce ve duygularının aktarıldığı ilgili haberin spot bilgilerinde 'Enkazı kaldırıp yaralıları kurtarmak için dozer yok, kepçe yok, mazot yok... Ekmek yok, su yok. İnsanlar çaresiz,

insanlar aç. Kimse yardıma gelmedi. Kendimi ve kızımı ellerimle kazıya kazıya enkazdan çıkardım. Eşim ve çocuğum hâlâ enkazda' bilgileri depremzedelerden aktararak bölgedeki yardımların yetersiz ve eksik olduğuna işaret edilmiştir. Gazetenin manşet haberinin hemen sağ alt köşesinde sunulan 'Deprem birleştirdi' haberi depremin geçmişteki siyasi çatışmayı ortadan kaldırdığı ve birlik olmayı sağladığını CHP Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar ve AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik'in birlikte depremzedeleri ziyaret etmeleri görseliyle verilmiştir. Haberde fotoğrafı ve içerik arasında bir tutarlılık söz konusudur. Yine gazetenin etek kısmının orta tarafında dikkat çekici renk olan kırmızı çerçeve içinde 'CHP heyeti deprem bölgesine çıkarma yaptı' başlıklı haberiyle CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, İstanbul, Adana, İzmir ve Antalya Belediye Başkanlarının olduğu bir fotoğrafla haberin servisi yapılmıştır. Bu haberin içeriğinde Kılıçdaroğlu'nun 'Sesinizi duyurmaya geldik. Acınız yüreğimizde' sözleriyle düz anlamda yanınızdayız derken, yan anlamda ise 'siyasi erkin halkın yanında olmadığı' iddiası söz konusudur.

9 Şubat 2023 tarihli Sözcü gazetesinin Görsel 11'de verilen birinci sayfa haberleri incelenerek aşağıdaki veriler bulgulanmıştır.

Görsel 11: 9 Şubat 2023 tarihli Sözcü gazetesi birinci sayfası (URL, 17)

Sözcü gazetesi, depremin 4. Günü ilk sayfasında Görsel 11'de görüldüğü üzere 9 sütuna açılmış iki manşetiyle yayınlanmıştır. 'DEVLET OY ZAMANI MI VAR?' başlığıyla okuyucularına sunduğu haber metninin detayında, Kahramanmaraş, Hatay ve Gaziantep deprem bölgesinde Sözcü muhabirlerinin mikrofon tuttuğu vatandaşların hükümeti eleştiren sözleri manşete taşınmıştır. Bu bağlamda gazetenin logosunun sağ tarafında Ulaştırma Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun Adıyaman'daki depremzedeleri ziyareti sırasında bölgedeki vatandaşların arama kurtarma operasyonlarındaki yaşanan eksikliklerden dolayı Bakan ve Vali'nin protesto edilmesi 'BAKAN VE VALİYE VATANDAŞTAN TEPKİ' başlığıyla haberleştirilmiştir. Haberin görselinde Bakanın makam aracı önündeki yurttaşlar ve bakanın aynı karede olduğu görsel ile sunulmuştur. Haberin detayında ise 'Ankaralı plakalı araçlara vurdular' bilgisi yer almaktadır. 'KADER' DEDİ, SABIR İSTEDİ, PARA VADETTİ' başlıklı haber manşetiyle çıkan Sözcü Gazetesi, haberin sol tarafından Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın deprem bölgesini ziyareti görseliyle çıkmıştır. Haberin üst başlık detayında 'Daha önce maden faciaları için "fitrat" demişti, şimdi de...', hatırlatması yapılarak

Erdoğan'ın 'Bunlar kader planının içerisinde olan şeyler. Milletim sabır gösterecektir' açıklaması önce çıkartılarak fikri takip yapılarak Erdoğan'ın farklı afetlerdeki söylemlerini hatırlatıcı başlıklarla okuyucusuna duyurmuştur. Manşet haberin sağ tarafında ise CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun deprem bölgesini ziyareti sırasında yurttaşların derdlerin dinleme haberini, 'CHP Lideri deprem bölgesinde iktidara meydan okudu: Gelsinler tutuklasınlar' başlığıyla vermiştir.

Sözcü, gazetenin etek kısmında yine 9 sütuna açtığı başlık ise 'AKP'li eski milletvekili deprem bölgesinde İmamoğlu'na 'İngiliz uşağı, defol git' diye bağırды' şeklindedir. Bu haberde de deprem bölgesini ziyaret eden İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'na bir vatandaşın tepkisi fotoğrafıyla birlikte verilmiştir. Başka bir ayrıntı ise 'Muğla Valiliği, Bodrum Belediyesi'nin yardım TIR'ına kendi ismini astı' haberi önemli görüldüğü için vitrin sayfasında fotoğraflarla aktarılmıştır. Ayrıca AK Parti Milletvekili Metin Külünk'ün deprem zamanında borsadaki düşüşe ilişkin 'Borsayı açık tutan kişi görevden alınmalı' sözleri de ayrıca haberleştirilmiştir.

Sözcü gazetesinin Görsel 12'de verilen 10 Şubat 2023 tarihli birinci sayfasındaki haberler incelenerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Görsel 12. 10 Şubat 2023 tarihli Sözcü gazetesi birinci sayfası (URL, 18)

Sözcü gazetesi 10 Şubat tarihli birinci sayfasında yine 9 sütuna bir deprem bölgesinde yıkılan binaların enkaz fotoğrafı içinde söz öbeklerinden oluşan kolaj çalışmasıyla çıkmıştır. Görsel 12'deki verilere göre 'İktidar deprem için "kader" diyor ama...BU MU KADER!' manşetiyle çıkan gazete ana sayfasındaki manşet fotoğrafında iktidar yetkililerine yöneticilerine ait olduğu düşünülen 'RÜŞVET, İMAR BARIŞI, BİR ŞEY OLMAZ, RAPOR, YOK SORUMSUZLUK, DENİZ KUMU, DENETİMSİZLİK, RANT, ZAYIF TEMEL, KADER, VAH VAH' sözleri araba plakası şeklinde deprem enkazı üzerine serpiştirilerek yer verilmiştir. Manşetin hemen sol alt köşesinde Sözcü, daha

¹ 10 Haziran 2020 tarih ve 31151 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2020/274 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Muğla Valiliğine Orhan Tavlı atanmıştır. Günümüz itibarıyla görevine devam etmektedir. Ahmet Aras ise, 31 Mart 2019 Yerel seçimlerinde yüzde 45,69 oy alarak Cumhuriyet Halk Partisi'nden Bodrum Belediye Başkanı olmuştur.

önceki sayılarından birinin manşetini 'Meclis kesinlikle imar affı çıkarmayın dedi, İktidar tam 7 kez imar affı çıkardı' paylaşarak depremdeki ihmallere dikkat çekmiştir. Gazetenin etek kısmının sol köşesi ise yine manşet haberle bütünlük sağlayacak ve eleştiriyi destekleyen 'Meral Akşener: Millet, devleti enkazdan çıkarıyor' başlıklı haberin detayında, deprem bölgesini ziyaret eden İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener'in bölgedeki eksiklikleri, hataları ve yanlışları eleştirdiği görüşlerine yer verilmiştir. Ayrıca, gazetenin alt kısmının ortasında AFAD ve sanatçı Haluk Levent'in kurucu başkanı olduğu sivil toplum örgütü olan Ahbap derneğinin depremzedelere için topladığı yardım ve bağışlar polemikleştirilerek gündeme taşınmıştır. Haber 'AFAD IBAN verdi' millet Haluk Levent'e veriyor' başlığıyla deprem bölgesine yardım ve bağışlarda toplumun devlete ve resmi birimlere değil sivil toplum örgütlerine daha çok güvendiği vurgulanmıştır. Gazetenin sağ alt köşesinde 2 sütunluk bir zemin içinde verilen 'Depremzedenin ACI FOTOĞRAFI' başlıklı haberinde ise motosikletli bir yurttaşın depremde hayatını kaybeden bir yakınına kefenle sarılı bir şekilde motosiklet üzerinde taşıdığı fotoğraf servis edilmiştir. Bu haberle de yine deprem bölgesine yardımların yetersiz, eksik ve geç geldiği vurgulanarak sayfanın tamamında anlamsal bir bütünlük oluşturulmuştur.

Görsel 13'te sunulan 11 Şubat 2023 tarihli Sözcü gazetesinin birinci sayfasındaki haberler araştırma kapsamında incelenerek aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Görsel 13. 11 Şubat 2023 tarihli Sözcü gazetesi birinci sayfası (URL, 19)

Sözcü'nün Görsel 13'te verilen 11 Şubat tarihli nüshasına baktığımızda ise bir önceki günün devamı niteliğinde haber başlıklarının, fotoğraflarının deprem fay hattı konusunda uyarıcı nitelikte olduğu görülmektedir. Sözcü, manşet haberin üst başlığında 'K. Maraş depremiyle bir kez daha görülen gerçek: 'SİZ PARA VE OY İÇİN AFFETTİNİZ AMA DEPREM AFFETMEZ' manşetiyle çıkmıştır. Haberin alt başlığında ise 'İMAR AFLARI KAÇAK YAPILARIN ÖNÜNÜ AÇTI' başlığıyla imar affının depremdeki yıkımı yükselttiği ve fay hattı üzerine binaların inşa edildiği ve gerekli denetimlerinin yapılmadığına dikkatler çekilmiştir. Manşet haberin görseli ise Hatay Antakya'da bir bölgenin deprem öncesi binaları bir taraftan da deprem sonrası bölgesinde ortaya çıkar mezarlık fotoğrafıyla verilmiş. Sözcü, sağ alt köşede 113 saat sonra kurtulmuş bir depremzede

haberine yer verirken yine sol alt köşede ölü ve yaralı sayıları bilgisine yer vermiştir. Deprem bölgesindeki istatistiksel bilgilerin daha ön planda sunulduğu bu sayfada hükümete yönelik eleştiriler haber metinlerinde görülmektedir.

Son olarak Sözcü gazetesinin Görsel 14'te verilen 12 Şubat 2023 tarihli birinci sayfasına ait haberler incelenmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Görsel 14. 12 Şubat 2023 tarihli Sözcü gazetesi birinci sayfası (URL, 20)

İncelemesi yapılan Sözcü gazetesinin Görsel 14'te verilen 12 Şubat tarihli birinci sayfasına baktığımızda ise gazete 'Bakış açısı ve söylemi 24 yılda tamamen değişti Neredeeen nereye!' başlıklı manşetle çıkmıştır. Haberin alt başlığında '1999 depreminde Erdoğan çadırları gezmiş 'Kader' demişti. 2023 depreminde Erdoğan 'Bu, kader diye geçiştirilmez' demişti. 2023 depreminde Erdoğan felaket için 'Bunlar kader planı' dedi' Cumhurbaşkanı Erdoğan'a ait olan sözler sıralanarak manşeti destekleyen argümanlara yer verilmiştir. Haberin görselinde ise alt başlıktaki 1999, 2003 ve 2023 depremlerinde bölgeyi ziyaret eden Erdoğan'ın fotoğrafları kullanılmıştır.

Gazetenin göbek kısmı denen orta kısmındaki ikinci manşet haberinde ise 'Deprem vurduğu 10 kentte 294 bin yapının imar affından yararlandığı ortaya çıktı. AL SANA İMAR AFFI!' başlığıyla deprem bölgesindeki imar affının yanlışlığına dikkat çekilmiştir. Eleştirel söylemin haber başlık ve spotlarında yer veren Sözcü'nün, hükümetin imar affı konusuna ilgili kronolojik sıralamayı gerçek ve kanıtlanabilir bilgiler ışığında yaparak haberlerin kurgusunu oluşturmuştur. Bir gün önceki birinci sayfasında Haluk Levent ve AFAD arasındaki haberin devamındaki gelişmelere yer veren Sözcü, habercilikteki fikri takibi de sürdürdüğü tespit edilmiştir. Gazetenin başka dikkat çeken haberi ise sol alt köşede 'AFAD'ın bütçesi 8 MİLYAR LİRA Diyanet'in bütçesi 36 MİLYAR LİRA' başlıklı bilgilendirici haberidir. Bu haberde Diyanet İşleri Başkanlığı ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) bütçeleri karşılaştırılması yapılarak din/inanç alanına yapılan yatırımın, her türlü afette bölgeye hızlı ulaşarak arama kurtarma çalışmalarını yapma ve bölgedeki acil ihtiyaçları karşılama için kurulan AFAD'a oranla daha fazla olduğu ve insan hayatı için yeterli önemin ve özenin gösterilmediği vurgulanarak mevcut hükümet eleştirilmiştir.

Tablo 1. Gazetelerin 06-12 Şubat 2023 tarihli birinci sayfa haberlerine ait istatistikler

		Deprem	Siyaset	Ordu-Asker	Ekonomi	Diğer	Haber Sayısı
06 Şubat 2023	Hürriyet	1	1	1	2	6	11
	Sözcü	-	4	-	2	1	7
07 Şubat 2023	Hürriyet	6	-	-	-	-	6
	Sözcü	4	-	-	-	-	4
08 Şubat 2023	Hürriyet	8	-	-	-	-	8
	Sözcü	4	3	-	-	-	7
09 Şubat 2023	Hürriyet	4	3	-	-	-	7
	Sözcü	1	6	1	1	-	9
10 Şubat 2023	Hürriyet	9	-	-	-	1	10
	Sözcü	2	3	-	-	1	6
11 Şubat 2023	Hürriyet	9	-	-	-	-	9
	Sözcü	3	3	-	-	-	6
12 Şubat 2023	Hürriyet	6	2				8
	Sözcü	5	4				9
Toplam Haber Sayısı	Hürriyet	38	6	1	2	7	59
	Sözcü	19	23	1	3	2	48

Çalışmaya konu olan gazetelerin depremin ilk haftasındaki haber sayılarının günlere göre dağılımı Tablo 1’de görülmektedir. Elde edilen verilere göre Hürriyet beş farklı kategoride birinci sayfasında 7 günde toplam 59 deprem haberi yayınlarken Sözcü 48 haber yayınlamıştır. Deprem haberlerine baktığımızda Hürriyet 38, Sözcü ise 19 haberi okuyucularına servis etmiştir. Yıkıcı etkisi ve etkilediği şehirlerin fazla olması ayrıca sadece deprem bölgesi değil tüm Türkiye’yi ilgilendiren depremle ilgili Hürriyet 7 gün boyunca Sözcü’ye göre neredeyse iki kat daha fazla deprem haberine yer vermiştir. Sözcü’nün ise deprem konulu haberlerin 23’ünde siyaset içerikli haberlere ağırlık verdiği görülmektedir. Depremin ekonomide yarattığı olumsuzluklarla ilgili bilgileri elde etmek için ekonomik haber kategorisini incelediğimizde ise Hürriyet’in 2, Sözcü’nün ise sadece 3 haber yaptığı görülmektedir. Sözcü Gazetesi haber içeriklerinde, depremin ekonomik ve siyaset boyutunu öne öne çıkarırken, Hürriyet Gazetesi deprem haberlerini daha yalın ve genel bir bakış açısıyla haberleştirdiği görülmektedir. Hürriyet Gazetesi’nin 6-12 Şubat tarihli sayılarındaki toplam 59 haberin 43’ü deprem 6’sı siyaset, 1’i ordu-asker, 2’si ekonomi ile ilgilidir diğer başlıklarda ise 7 haber bulunmaktadır. Sözcü Gazetesi’nin ise 6-12 Şubat tarihli sayılarında yapılan 48 haberin 19’u deprem, 23’ü siyaset, 1’i ordu-asker deprem ilişkilidir 3 ekonomi haberi ve 2’si de diğer başlıklı haberlerden oluşmaktadır. İki gazeteye ait haberlerin tamamı farklı başlıkta olmasına rağmen bu haberlerin de depremle ilişkili olduğu görülmektedir.

7. SONUÇ

Medyanın önemli görevlerinden biri, dünyada gelişen ve gündemi etkileyen olayları topluma tarafsız bir şekilde aktarmaktır. Medyada aktarılan bilgilerin nesnelliği üzerine yaşanan ve medyanın sahiplik yapısından kaynaklandığı düşünülen manipülasyon boyutu tartışılan önemli

konulardan biridir. Kitle iletişim araçlarının, ideolojik süreçlerin tamamlayıcı unsuru olarak kullanılması, okuyucuya aktarılması gereken bilginin doğrudan ya da dolaylı olarak kontrolü ve yönlendirilmesi şeklinde gelişmektedir. Medyanın dördüncü güç olarak gündem belirleme ya da gündem değiştirme özelliği okuyucu ve izleyicide tutum değiştirmeyi de beraberinde getirmektedir. Medyanın siyaset ve reklam verenle olan bağı haber üretim aşamalarında da kendini göstermektedir. Özellikle medyanın sahiplik yapısının değişmesiyle medyada oligopolleşme süreci başlamış ve medya siyaset ilişkisi öne çıkmaya başlamıştır. Medya ve siyasi ilişkilerin ortaya koyduğu önemli sonuçlardan biri basının haber verme biçiminin iktidara sorun yaratmayacak şekilde verilmesidir. Medyanın haber verme biçimlerinin de bir tür algı yaratmaya dönük olarak tasarlandığını ifade eden Martin (1989), özellikle verilen haberin tekrarı, kullanılan fotoğrafların niteliği, haberin başlık şekli ve uzunluğuna dikkat çekmektedir. Bu görüş Van Dijk'in eleştirel söylem analizine de katkıda bulunmaktadır. Martin'in (1989), haberin üretimine ilişkin verdiği bilgiler ile Van Dijk'in eleştirel söylem analizi modelinde kullandığı sözcük seçimleri, cümle yapıları ve cümleler arasındaki nedensellik ilişkisi gibi kavramlar birlikte düşünüldüğünde haberin geri planındaki anlamın ortaya çıkartılması sağlanacaktır. Bal'a göre (2013), yazılı metinlerde yer alan sözcükler, sözcüklere yapılan vurgular ve sözcüklerin kullanılma sıklığı zihinsel haritayı ve ideolojik yapıyı ortaya koymaktadır. Yapılan araştırmada bu bilgiler doğrultusunda elde edilen bulgulardan önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmada 6-12 Şubat 2023 tarih aralığında Hürriyet'ten 59 ve Sözcü gazetesinden 48 haber deprem konusu, Teun Van Dijk eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma sonucunda Hürriyet gazetesindeki haberlerin yaklaşık yüzde 73'ünün Sözcü gazetesinde ise yaklaşık yüzde 40'ının deprem konulu haberlerden oluştuğu görülmüştür. Hürriyet gazetesinin 6-12 Şubat tarihli sayılarındaki toplam 59 haberin 43'ü deprem, 6'sı siyaset, 1'i ordu-asker, 2'si ekonomi ile ilgilidir. Ayrıca diğer başlıklarda ise 7 haber bulunmaktadır. Sözcü gazetesinin ise 6-12 Şubat tarihli sayılarında yapılan 48 haberin 19'u deprem, 23'ü siyaset, 1'i ordu-asker-deprem ilişkili, 3'ü ekonomi haberi ve 2'si de diğer başlıklı haberlerden oluşmaktadır. İki gazeteye ait haberlerin tamamı farklı başlıkta olmasına rağmen bu haberlerin depremle ilişkili olduğu görülmektedir. Hürriyet gazetesinin haber içeriklerine bakıldığında, depremin ilk 5 günü halkın 'zamanında ve anında yardımların yapılmadığı' eleştirilerine haber metinleri içerisinde cevap verildiği görülmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan hareketle Hürriyet gazetesi, depremin ilk 7 gününe ait verdiği haberlerde sürecin kontrol altında olduğu ve kurumların sorunsuz bir şekilde bölgede arama kurtarma çalışmalarını yürüttüğünü haberleştirmektedir. Depremde kurtuluş haberlerini öne çıkartan Hürriyet gazetesinin haberlerine bakıldığında depremin genel bir fotoğrafının çekildiği görülmektedir. Bu bağlamda özellikle depremin etkisini ortaya koyan 'felaket, yıkım, çifte deprem, ağır kayıp' gibi sözcük seçimleriyle depremin büyüklüğünün altı doldurulmaktadır. Hürriyet gazetesinin deprem haberlerine bakıldığında, haber içeriklerinin çoğunlukla kurtarma ve yardımların yerinde ve zamanında yapıldığı ilgili olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında incelenen gazetenin, bir haftalık süreçte sadece Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yer verdiği görülmektedir. Erdoğan'ın bulunduğu haberlerde ise çoğunlukla depremzedelere yapılan yardımlar, destek paketleri verilmekte ve bu şekilde devletin vatandaşının yanına olduğu vurgusu yapılmaktadır. Hürriyet gazetesi haberlerinin içeriklerinde, depremin doğal akışı haberleştirilmiş olup, bunun dışında herhangi eleştirel bir habere yer verilmemiştir. Bu durum, haber üretim şeklinin gazetenin ideolojik haber söylemiyle örtüştüğü düşünülmektedir.

Sözcü gazetesinin yedi günlük haber içeriklerine bakıldığında ise ilk gün, depremin yıkıcılığını, kurtarma çalışmalarını ve millet dayanışmasını öne çıkartan gazetenin, ilerleyen baskılarında depremde yaşanan olumsuzlukları, kurtarma çalışmalarındaki yetersizlikleri haberleştirdiği görülmektedir. Bu bağlamda gazetenin bir haftalık haber başlıkları ve alt metinleri makro düzeyde ele alındığında haber başlıkları ve içeriklerde kullanılan sözcüklerin siyasi içerikle oluşturulduğu görülmektedir. Sözcü gazetesinin haber içerikleri, deprem bölgesindeki vatandaşların sahipsiz olduğu, yardımlarda yetersiz kalındığı, devlet ve iktidar tarafından yalnız bırakıldığı şeklindedir.

Gazetenin bu yönüyle, muhalif bakış açısına sahip olduğu ve bu bakış açısıyla deprem haberlerini verdiği görülmektedir. Gazetenin birinci sayfasındaki diğer haberlere bakıldığında, muhalefet parti temsilcilerinin deprem bölgesinde olduğu öne çıkartılmıştır. Sözcü gazetesi haberlerinin muhalif bakış açısıyla oluşturulması, gazetenin ideolojik haber söylemiyle örtüşmektedir.

Hürriyet gazetesi haberlerinde, depremin büyüklüğüne vurgu yapıldığı görülmektedir. Sözcü gazetesi haberlerinde ise depremin yaşanmasına sebep olarak iddia edilen yapı denetimsizliği, imar affı, kalitesiz malzeme kullanımı, rant ve rüşvet kavramları öne çıkartılmıştır. İdeolojik ve sahiplik yapısı farklı olan gazete haberlerinin, sunum biçimlerinin incelenmesi ilerideki çalışmalara katkı sunacaktır. Ayrıca bu haber analizlerinin düzenli olarak yapılması toplumda medya okur yazarlığı bağlamında bir bilincin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Bütün bu bulgu ve nesnel yorumların özellikle afet gazeteciliğinin gelişimi ve bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı da ayrıca varsayılmaktadır. Günümüzde yaşanan doğal afetlerin ve devamındaki gelişmelerin, toplumda bilgi kirliliği, endişe, panik, korku ve kafa karışıklığı yaratmadan aktarılabilmesi için akademide afet gazeteciliği dersinin zorunlu veya seçmeli olarak verilmesi önemli görülmektedir.

KAYNAKLAR

Alpan, G. B. (2005). Görsel iletişim. YA-PA Yayını, İstanbul.

Arık, E. ve Akgün, H. (2018). "Medya metinlerinin inşasında ideolojik farklılıklar: "Süper teşvik paketi" haberlerinin söylem analizi", *Intermedia International E-Journal*. 2018 5(9). 197-211. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/intermedia/issue/42605/513511>.

Bal, H. (2013). Nitel araştırma yöntemi. Fakülte Kitabevi. Isparta.

Baş, T., Akturan U. (2008). Nitel araştırma yöntemleri: Nvivo ile Nitel Analizi, Örneklem, Analiz, Yorum. Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Çaplı, B. (2002). Medya ve etik. İmge Kitabevi. Ankara.

Demir, O. ve Acar, M. (2002), Sosyal bilimler sözlüğü. Vadi Yayınları, Ankara.

Devran, Y. (2010). Haber, söylem, ideoloji. Başlık Yayın Grubu, İstanbul.

Eagleton, T. (2011). İdeoloji. Özcan, M. (Çev.). Ayrıntı Yayınları. İstanbul

Ercan, G. ve Danış, P. (2019). Söylem, söylem çözümlemesi ve eleştirel söylem çözümlemesi: Tanımları ve kapsamları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 527-552.

Fairclough, N. (2001). *Language and power* (2nd Edition). Longman. London.

Fowler, R. (1985). *Language as social practice, handbook of discourse analysis*. Teun A Van Dijk (Edit), London.

Freeden, M. (2006). "Ideology and political theory". *Journal of political ideologies*. 11(1), 3-22. 11(1), 3-22. <https://doi.org/10.1080/13569310500395834>

Hartley, J. (2002). *Communication, cultural and media studies*. Routledge, London.

İnal, A. (1995). 'Yazılı basın haberlerinde yapısal yanlılık sorunu. *Toplum ve Bilim*, Sayı:67. Ankara

İnal, A. (1996). *Haberi okumak*. Temuçin Yayınları. İstanbul

İnceoğlu, G.Y. ve Çomak, A.N. (2009). "Teun A. Van Dijk", Metin çözümlemeleri, Der: Y.G. Ayrıntı Yayınları, s. 19-83. İstanbul.

Korkmaz, A. (2007). Yazılı basında kurum kimliğinin oluşturulması sürecinde kurum kimliği stratejisinin belirlenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (17), 385-391. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbed/issue/61793/924181>

Martin, L. J. (1989). Developments in political communication teory on mass media potential. maincurents in mass communications. New York: Harperow Publisher Palmer, R.E. (2008). Hermenötik. (Çev.: İbrahim Görener). Ağaç Kitabevi Yayınları. İstanbul.

Seyhan, A. S., Ayaşlıoğlu, E. ve Zararsız, Ö.F. (2021). Pandeminin politikleştirilmesi ve söylem: cumhuriyet ve sabah gazeteleri örneğinde koronavirüs haberleri üzerine bir analiz. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 35, s. 17-37 DOI: 10.31123/akil.888144

Sözen, E. (1999). Söylem. Paradigma yayınları. İstanbul.

Teker, U. (2003). Grafik tasarım ve reklam. Dokuz Eylül yayınları. İzmir.

URL 1, <https://deprem.afad.gov.tr/content/143> (Erişim Tarihi: 17.03.2023)

URL 2, https://www.medyatava.com/haber/6-subat-2023-kahramanmaras-depremi-kahramanmaras-depreminde-hayatini-kaybedenlerin-sayisi-31-bin-643-13-subat-2023_292934 (Erişim tarihi: 14.02.2023)

URL 3, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c51kdv8d15jo> (Erişim Tarihi: 13.03.2023)

URL 4, <https://www.haberturk.com/hasarin-boyutu-artiyor-depremde-kac-bina-yikildi-coktu-depremde-kac-bina-hasar-aldi-iste-agir-hasarli-bina-sayisi-3566266> (Erişim Tarihi: 12.02. 2023)

URL 5, <https://t24.com.tr/haber/6-subat-depremleri-yeniden-imarin-maliyeti-ne-olacak,1098441> (Erişim Tarihi: 16.03.2023)

URL 6, <https://www.gazeteler.tv/> (Erişim Tarihi: 10.03.2023)

URL 7, <https://www.borsatek.com/gunun-ulusal-gazete-mansetleri-07-02-2023-2863g.htm> (Erişim Tarihi: 16.03.2023)

URL 8, <https://www.turktime.com/galeri/Gazeteler-bugun-ne-yazdi-7-Subat-/194775> (Erişim Tarihi: 16.03.2023)

URL 9, <https://www.haber7.com/foto-galeri/78172-8-subat-carsamba-gazete-mansetleri-asrin-felaketinde-3-gun-mansetleri/p5> (Erişim Tarihi: 17.03.2023)

URL 10, <https://www.haber7.com/foto-galeri/78182-9-subat-persembe-gazete-mansetleri-asrin-felaketinde-4-gun-mansetleri> (Erişim Tarihi: 16.03.2023)

URL 11, <https://www.haber7.com/foto-galeri/78198-10-subat-cuma-gazete-mansetleri-felaketin-5-gununde-depremedenin-duvara-yazdigi-yazi-mansetleri-susledi/p5> (Erişim Tarihi: 16.03.2023)

URL 12, <https://www.haber7.com/foto-galeri/78211-11-subat-cumartesi-gazete-mansetleri-muhalif-gazetelerden-birlikten-uzak-provokatif-mansetler/p3> (Erişim Tarihi: 17.03.2023)

URL 13, <https://www.haber7.com/foto-galeri/78229-12-subat-pazar-gazete-mansetleri-alcak-plan-kaos-fayi> (Erişim Tarihi: 16.03.2023)

URL 14, <https://t24.com.tr/basin/2023/02/06/sozcu> (Erişim Tarihi: 17. 03.2023)

URL 15, <https://t24.com.tr/basin/2023/02/07/sozcu> (Erişim Tarihi: 17.03.2023)

URL 16, <https://t24.com.tr/basin/2023/02/08/sozcu> (Erişim Tarihi: 17.03.2023)

URL 17, <https://t24.com.tr/basin/2023/02/09/sozcu> (Erişim Tarihi: 17.03.2023)

URL 18, <https://t24.com.tr/basin/2023/02/10/sozcu> (Erişim Tarihi: 18.03.2023)

URL 19, <https://t24.com.tr/basin/2023/02/11/sozcu> (Erişim Tarihi: 18.03.2023)

URL 20 , <https://t24.com.tr/basin/2023/02/12/sozcu> (Erişim Tarihi: 18.03.2023)

Üşür, S. ve S. (1997). İdeolojilerin serüveni: Yanlış bilinç ve hegemonyadan söyleme. İmge yayınevi, Ankara.

Van Dijk, T. A. (1977). Text and context: Exploration in the semantics and pragmatics of discourse. Sage. London.

Van Dijk, T. A. (1983). Discourse analysis: Its development and application to the structure of news. Journal of Communication. 33(2). 20-43. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1983.tb02386.x>

Van Dijk, T. A. (1988). News as discourse. Lawrence earlbaum associates publication. New Jersey.

Van Dijk, T. A. (1991). Media contents the interdisciplinary study of news as discourse. In: K. B. Jensen ve N. W. Jankowski (ed.). A handbook of qualitative methodologies for mass communication research. Routledge, London, pp 108-120.

Van Dijk, T. (1998). News as discourse. Lawrence Erlbaum Associates, Inc. Hillsdale

Van Dijk, T. (2016). Sociocognitive discourse studies. J. Richardson ve J. Flowerdew (ed.), Handbook of discourse analysis (1-26). Routledge.

Vardar, B. (2002). Açıklamalı dilbilim terimler sözlüğü. Multilingual yayınları, İstanbul.